

Biyolojik Risk Etmenleri

BİYOLOJİK ETKENLER NELERDİR?

• Herhangi bir enfeksiyona, alerjiye veya zehirlenmeye neden olabilen, genetik olarak değiştirilmiş olanlar da dahil,

• Mikroorganizmalar

• Hücre kültürleri

• İnsan endoparazitleri Biyolojik etkenlere örnek verilebilir.

BİYOLOJİK RİSKLİ İŞLER

- Gıda üretilen fabrikalarda çalışma
- Tarımda çalışma
- Hayvanlarla ve/veya hayvan kaynaklı ürünlerle çalışma
- Sağlık hizmetlerinin verildiği yerlerde, karantina dahil morglarda çalışma
- Mikrobiyolojik teşhis laboratuvarları dışındaki kliniklerde veterinerlik ve teşhis laboratuvarlarındaki çalışma
- Atıkları yok eden fabrikalarda çalışma
- Kanalizasyon, arıtma tesislerindeki çalışma

RİSK GRUPLARININ SINIFLANDIRILMASI

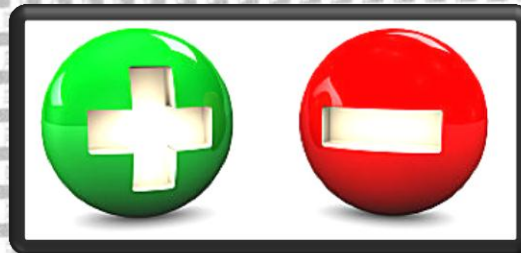
Enfeksiyon risk düzeyine göre 4 risk grubu:

- Grup 1 biyolojik etkenler
- Grup 2 biyolojik etkenler
- Grup 3 biyolojik etkenler
- Grup 4 biyolojik etkenler

RİSK GRUPLARININ ÖZELLİKLERİ

Grup	İnsanlarda hastalık yapma	Çalışanlara zarar verme	Topluma yayılma olasılığı	Etkili korunma/ tedavi
1	-	-	-	+
2	+	+	-	+
3	+	+	+	+
4	+	+	+	-

RİSKLERİN BELİRLENMESİ-DEĞERLENDİRİLMESİ

- Riski değerlendirmek ve gerekli önlemleri belirlemek için;

maruziyetin türü, düzeyi, süresi belirlenir

✓ *Birden fazla gruptan yer alan etken varsa; tümünün oluşturduğu tehlike dikkate alınarak yapılır*

- Çalışanın biyolojik etkenlere maruziyet koşullarını etkileyebilecek herhangi bir değişiklik olduğunda yenilenir.

RİSKLERİN BELİRLENMESİ-DEĞERLENDİRİLMESİ

- İnsan sağlığına zararlı olan veya olabilecek biyolojik etkenlerin sınıflandırılması,
- Yetkili makamların, işçilerin sağlığını korumak için biyolojik etkenlerin denetim altına alınması hakkındaki önerileri,
- Çalışanların yaptıkları işler sonucunda ortaya çıkabilecek hastalıklarla ilgili bilgiler,
- Çalışanların yaptıkları işler sonucunda ortaya çıkabilecek alerjik veya toksik etkiler,
- Yaptıkları işle doğrudan bağlantılı olarak çalışanların yakalandığı hastalıkla ilgili bilgiler.

İŞVERENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

İşveren, yapılan işin özelliğine göre zararlı biyolojik etkenleri kullanmaktan kaçınır ve mevcut bilgiler ışığında, biyolojik etkenleri kullanım şartlarında durumuna uygun olarak çalışanların sağlığı için tehlikeli olmayan veya daha az tehlikeli olanlar ile ikame eder.

İŞVERENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

İşveren, işyerinde biyolojik etkenlere maruziyet riskinin azaltılması için aşağıdaki önlemleri alır:

➤ Yapılan risk değerlendirmesi sonucunda, çalışanların sağlık ve güvenliği için risk ortaya çıkarsa, çalışanların maruziyetini önler.

➤ Teknik olarak maruziyet önlenemiyorsa yapılan iş ve risk değerlendirmesi dikkate alınarak, sağlık ve güvenlik yönünden yeterli korumayı sağlayacak şekilde, çalışanların maruziyet düzeyinin en aza indirilmesi için önlemler alır.

ALINACAK ÖNLEMLER NELERDİR?

- Maruz kalan veya kalabilecek çalışan sayısı en az düzeyde tutulur.
- Çalışma prosesleri ve teknik kontrol önlemleri, biyolojik etkenlerin ortama yayılması önlenir.
- Toplu koruma önlemleri ve kişisel korunma yöntemleri uygulanır.
- Biyolojik etkenlerin kontrol dışı sızması önlenir.
- Biyolojik risk işareti ve diğer işaretler kullanılır.
- Biyolojik etkenlerin karıştığı kazaların önlenmesine yönelik plan hazırlanır.
- Çalışma ortamı ölçümleri yapılır.
- Atık yönetimi oluşturulur.
- Biyolojik etkenlerin işyeri içinde güvenli taşınması için gereken düzenlemeler yapılır.

BAKANLIĞIN BİLGİLENDİRİLMESİ

- Risk deęerlendirmesinin sonuçları.
- Çalışanların biyolojik etkenlere maruz kaldığı veya kalma ihtimali bulunan işler.
- Maruz kalan çalışan sayısı.
- İSG sorumlusu kişilerin adı, soyadı, unvanı ve bu konudaki yeterliliği.
- Çalışma şekli ve yöntemleri de dahil olmak üzere alınan koruyucu ve önleyici önlemler.
- Çalışanların, Grup 3 veya Grup 4 de yer alan biyolojik etkenlere ait fiziksel korumalarının ortadan kalkması sonucu oluşacak maruziyetten korunması için yapılan acil eylem planı.

BAKANLIĞIN BİLGİLENDİRİLMESİ

- İşveren, biyolojik etkenin ortama yayılmasına ve insanda ciddi enfeksiyona ve/veya hastalığa sebep olabilecek herhangi bir kaza veya olayı derhal Çalışma Bakanlığına ve Sağlık Bakanlığına bildirir.
- İşletmenin faaliyeti sona erdiğinde, düzenlenen maruz işçilerin listesi ile tutulan tüm tıbbi kayıtlar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne verilir.

HİJYEN VE KİŞİSEL KORUNMA

- Bulaşma riski bulunan çalışma alanlarında hiçbir şey yenilip içilmeyecektir
- İşçilere uygun koruyucu giysi veya diğer uygun özel giysi sağlanacaktır
- Uygun ve yeterli temizlik ortamı/olanakları sağlanacaktır
 - Göz yıkama sıvıları, Cilt antiseptikleri
 - Banyo, Tuvalet
- Gerekli koruyucu ekipmanlar;
 - Belirlenmiş bir yerde uygun olarak muhafaza edilecektir.
 - Kullanım öncesi ve sonrası temizlik ve bakımı yapılacaktır.
 - Bozuk koruyucu ekipmanlar, kullanımından önce tamir edilecek veya değiştirilecektir.

HİJYEN VE KİŞİSEL KORUNMA

- İnsan ve hayvan kaynaklı numuneler için;
 - Numune alınması
 - İşlem yapılması
 - İncelenmesiyöntemleri belirlenecektir.

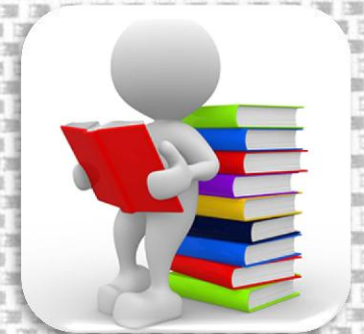
- Biyolojik etkenlerle kirlenmiş olabilecek iş elbiseleri ve koruyucu ekipman, çalışma alanından ayrılmadan önce çıkarılacak ve diğer giysilerden ayrı bir yerde muhafaza edilecektir.

İşverence, kirlenmiş bu elbiselerin ve koruyucu ekipmanın dekontaminasyonu ve temizliği sağlanacak, gerektiğinde imha edilecektir.

- Alınan bu önlemlerin maliyeti işçilere yansıtılmaz.

ÇALIŞANLARIN EĞİTİMİ VE BİLGİLENDİRİLMESİ

- Olası sağlık riskleri,
- Maruziyeti önlemek için alınacak önlemler,
- Hijyen gerekleri,
- Koruyucu ekipman ve elbiselerin kullanımı ve giyilmesi,
- Herhangi bir olay anında ve olayların önlenmesinde işçilerce yapılması gerekenler.

ÇALIŞANLARIN EĞİTİMİ VE BİLGİLENDİRİLMESİ

Eğitim;

- Biyolojik etkenlerle temasın söz konusu olduğu çalışmalara başlanmadan önce verilecek,
- Yeni veya değişen risklere göre uyarlanacak,
- Gerektiğinde periyodik olarak tekrarlanacaktır.

ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ

- İşverenler, biyolojik etkenlerin ortama yayılmasından doğan ve insanda ciddi enfeksiyona ve/veya hastalığa neden olabilecek kaza veya olayı, çalışanlara ve/veya temsilcilerine derhal bildirirler.
- Ayrıca, işverenler, çalışanlara ve/veya temsilcilerine kazanın sebeplerini ve durumu düzeltmek için alınan önlemleri de en kısa zamanda bildirirler.
- Her çalışan, listede belirtilen ve kişisel olarak kendisini ilgilendiren bilgilere ulaşma hakkına sahiptir.
- Çalışanların ve/veya temsilcilerinin, konuyla ilgili ortak bilgilere ulaşabilmeleri sağlanır.

BİYOLOJİK MARUZİYET VE KAYITLAR

Grup 3/Grup 4 biyolojik etkenlere maruz kalan,

- İşçilerin listesi
 - Yapılan işin türü
 - Maruz kalınan biyolojik etkenler
 - Maruziyetler
 - Kazalar ve olaylarla ilgili kayıtlar
- ✓ Bu liste ve kayıtlar maruziyet sona erdikten sonra en az 15 yıl saklanır.

BİYOLOJİK MARUZİYET VE KAYITLAR

Son maruziyetten sonra en az 40 yıl boyunca saklama koşulları:

- Kalıcı/gizli enfeksiyona neden olduğu bilinen biyolojik etkenlere maruziyet
- Eldeki bilgi ve verilere göre, seneler sonra hastalığın ortaya çıkmasına kadar teşhis edilemeyen enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyet
- Hastalığın gelişmesinden önce uzun kuluçka dönemi olan enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyet
- Tedaviye rağmen uzun süreler boyunca tekrarlayan hastalıklarla sonuçlanan biyolojik etkenlere maruziyet
- Uzun süreli ciddi hasar bırakabilen enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyet

BAKANLIĐA BİLDİRİM

➤ Aşağıda belirtilen biyolojik etkenlerin ilk kez kullanımında ön bildirimde bulunulur;

➤ Grup 2 biyolojik etkenler

➤ Grup 3 biyolojik etkenler

➤ Grup 4 biyolojik etkenler

➤ Bu bildirim işin başlamasından en az 30 gün önce yapılır.

➤ İşyerinde bildirimini geçersiz kılan, proses ve/veya işlemlerde sağlık veya güvenliği önemli ölçüde etkileyecek büyük değişiklikler olduğunda, bildirim yeniden verilir

SAĞLIK GÖZETİMİ

➤ İşveren her işçinin;

➤ Çalışmalara başlamadan önce,

➤ Düzenli aralıklarla,

sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar

➤ Risk değerlendirmesi, özel koruma önlemleri alınması gereken işçileri tanımlayacaktır

➤ Gerektiğinde, maruz kaldıkları veya kalmış olabilecekleri biyolojik etkene karşı henüz bağışıklığı olmayan işçiler için etkili aşılar hazır bulundurulur

➤ Bir işçi maruziyet sonucu bir hastalığa yakalanırsa, diğer işçiler de gözetime tabi tutulur

➤ Bu durumda maruziyet riski yeniden değerlendirilir

SAĞLIK GÖZETİMİ

- Kişisel tıbbi kayıtlar, maruziyetin son bulmasından sonra en az 15 yıl süre ile saklanır.
- İşyeri hekimi, her çalışan için alınması gerekli koruyucu ve önleyici tedbirler ile ilgili olarak önerilerde bulunur.
- Maruziyetin sona ermesinden sonra yapılacak herhangi bir sağlık gözetimi ile ilgili olarak işçilere gerekli bilgi ve tavsiyeler verilir.
- Çalışanlar, kendileriyle ilgili sağlık gözetimi sonuçları hakkında bilgi edinebilir, ilgili işçiler veya işveren sağlık gözetimi sonuçlarının gözden geçirilmesini isteyebilir.
- Biyolojik etkenlere mesleki maruziyet sonucu meydana gelen her hastalık veya ölüm Çalışma Bakanlığına bildirilir

DİKKAT-BİYOLOJİK TEHLİKE

BİYOLOJİK TEHLİKE İŞARETİ

KORUYUCU AŐI UYGULAMASI

- Biyolojik etkenlere maruz kalanlar, etkene karşı etkili bir aŐı varsa aŐılanacaktır.
- AŐılama, ilgili mevzuat ve uygulamalara uygun yurütülmelidir.
- İŞçiler, aŐılanmanın ve aŐılanmamanın sakıncaları ve yararları hakkında bilgilendirilecektir.
- İstendiğinde yetkililere gösterilmek üzere, iŐçiyle ilgili bir aŐılama belgesi düzenlenecektir.
- AŐılama bedeli çalıŐana yüklenmeyecektir.

